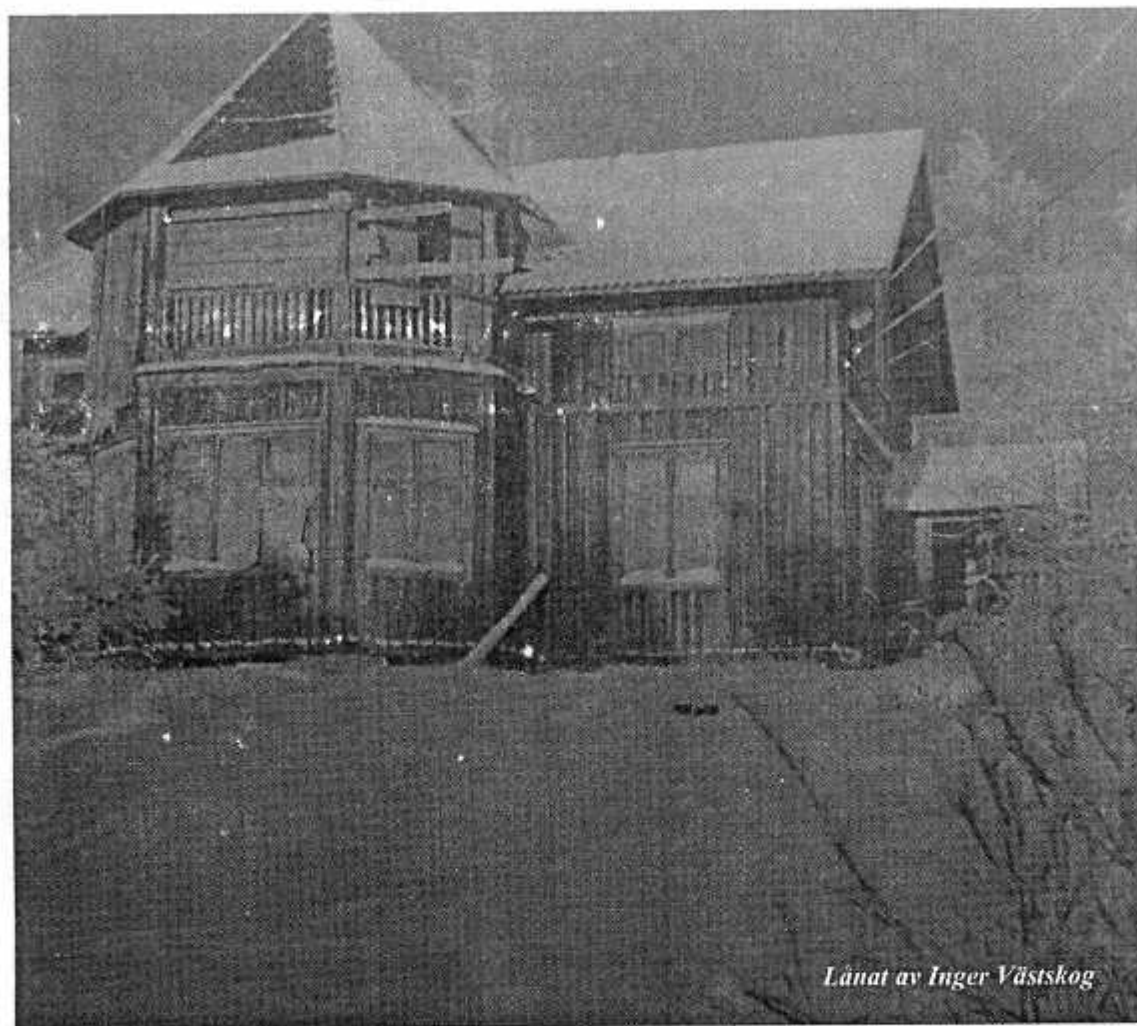

Nåsvargen

Årgång 16 nr.2, utkommer med två nr. per år juni & dec.
Dec. 2009 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

"Tornvillan" vid övre Näveråsen i vinterskrud
Bilden är från 1970-talet. Men utseendet liknar
Den ursprungliga stugan ifrån sena 1600-talet.

För allmän kännedom !

Utdrag ur.....

Gunnar Tysks minnesfonds stadgar.

Fonden har bildats genom insamling från allmänheten med anledning av Gunnar Tysks bortgång 1976-01-14

Ändamål: Avkastningen skall gå till ändamål som främjar hembygdskulturen i Nås.

Förvaltare: Fonden förvaltas av Nås Hembygds-förenings styrelse vilken har efter infodran av yttrande från en representant för Gunnar Tysks anförvanter besluta om till vem eller vad fondens avkastning skall gå.

Utdelning: Utdelningen sker när förvaltaren så bestämmer, dock högst en gång per år.

*Sekreterare och Kassör för fonden är
N-E Jons Tel. 0281/30556 och
pg. 4401600-4 Gunnar Tysks minnesfond*

Källa till Nås Finnmark

(Nås Finnmarker av Henry Matsson)

Nåsvargen

Ansvarig utgivare

Nils-Erik Jons tel.30556

Utges 2 nr/år juni-dec
Lösnr. pris 30 kr.

Mellanborg 208 78053 Nås
ne.jons@hotmail.com

Annonsritare Rålg Päär

Nås Hembygdsförening

Ordinarie ledamöter

Ordf. Nils-Erik Jons

Sekr. Stugfogde. Lennart Blixt

Arkivarie. Gunilla Ehnström

V. Ordf. Magasinsfogde. Bengt Axel Ehnström

Fäbodfogde. Thorsten Eirydh

Serveringsansvarig. Carin Hermansson

Utställningsansvarig. Vicky Airey

Suppleanter

Kassör. Marianne Flodin

Willy Gustafsson Ledamot

Ingvar Rosén Ledamot

Byns Mats Larsson Ledamot

Kerstin Söderman Ledamot

Distributör av "Nåsvargen"

Head Gunnar Larsson

O. B. S. Rättelse

Från förra numret av Nåsvargen måste jag rätta till ett par fel som blev upptäckta efter publiceringen av Nåsvargen.

Från Smens i Kölaråsen står att "Sme Herberts systerson är den som vistas på stället mesta tiden"

Det skall vara...

Sme Herberts Sambos son son
som vistas på stället mesta tiden.

Och Under Nås Finnmark rörande "Hinkberget. eller Hindersfallet."

Det är nog enbart Alderberget som även kallades Hindersfallet. Fast Hindersfallet låg mellan dessa båda finnställen

Jag får be om överseende på detta !

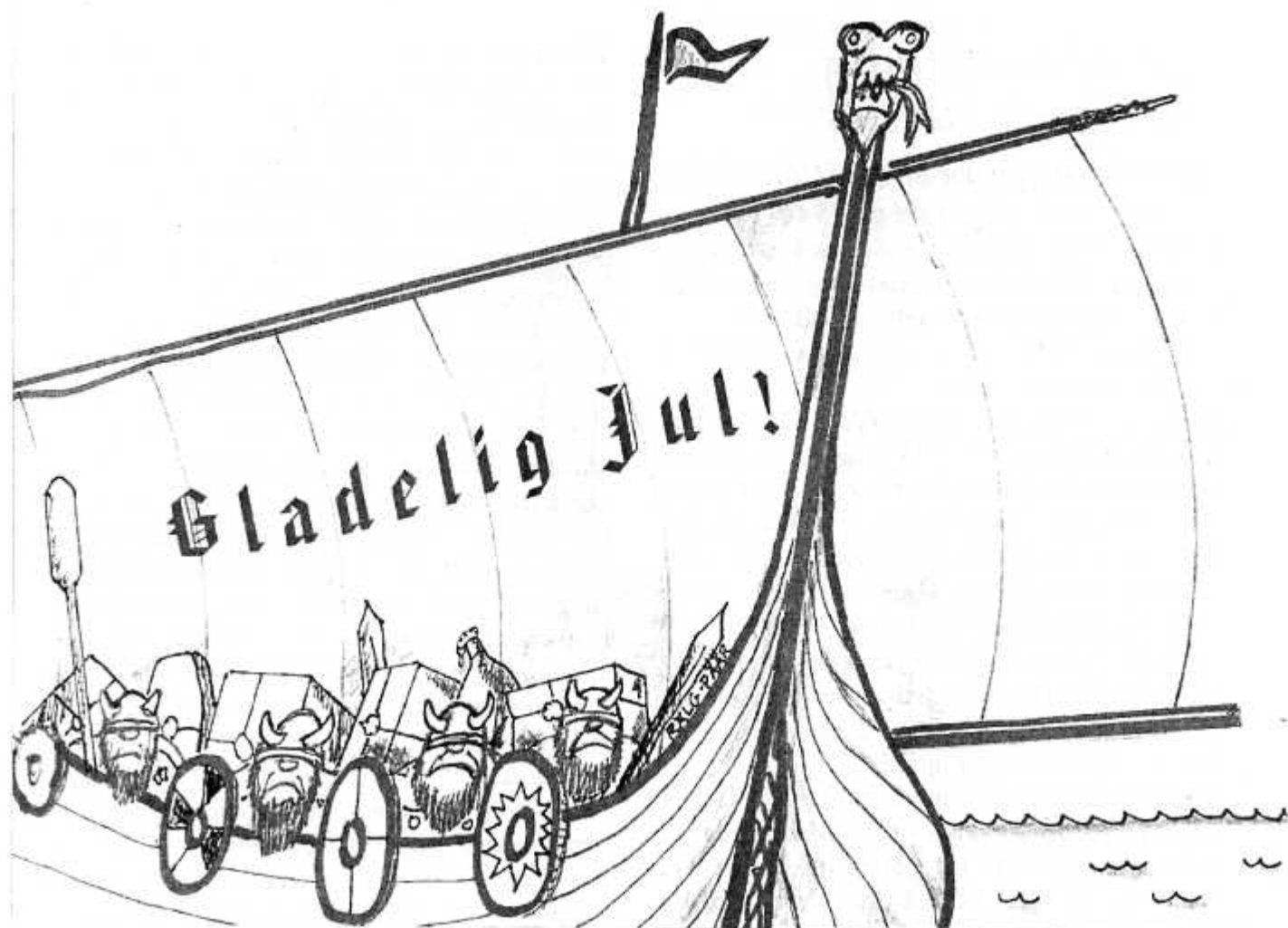
N-E Jons

VI HAR DÄCKEN
MED RÄTT MÖNSTER
-DJUP..!

VI TESTAR DAGLIGEN!!!

DÄCKTEAM

24 DYGNET RUNT SERVICE
Västerdala Däck & Service AB
0281-130 90

Våra förfäder Vikingarna
fick under stora vedermödor hämta sin julmat
och sina julklappar med båt från fjärran län-
der, nu finns vi.....

Välkommen !!!

NÅS SERVICECENTER
TEL. 0281-302 19

Linframställning från frö till Linnetyg

Lin odlades ganska mycket från seklets början och till slutet av 1940-talet.

Eftersom min farmor *Jons Kari* sysslade ganska mycket med Lin beredning så förekom allehanda linberedningsdetaljer i vårt hem.

I början av 1990-talet så anordnades i Järna en lin-berednings kurs med "Cleo" Titelman som ledare med 6 damer och jag Nils-Erik som enda manliga deltagare. Mitt intresse för lin fanns kvar sedan min far berättade om farmors intresse för linhantering och om hur de odlade lin och skickade till Hälsingland för beredning av vissa moment. Jag tror det var främst skäktning vilket de hade som rationell hantering i Hälsingland.

I alla fall hamnade jag i denna kurs och jag gav då förslag att vi kunde så linet hemma vid mig och följa linets växande fram till skörd för vidare bearbetning till färdig Lintråd.

Sagt blev gjort, vi sådde på en åkerbit av ca 1 ar-s yta en dag i början av maj, sedan var det att beskåda linets växande och följa det genom blomning och tills det sedan gick i knopp och ändrade färg efter mognaden, under tiden hade vi teoretisk genomgång av alla kommande hanteringar så att vi sedan med bättre kunskaper kunde utföra varje fortsatt moment när skörden sedan skett. Vi hade nästa moment "Skörden" på Linäkern först sedan Linet mognat, med undantag av att vi överblickade blomningen och mognaden vid flera tillfällen innan skörden.

Skörden gick så till att Linplantan med ca en mängd av en näve med linsjälkar rotrycks åt gången och knöts som en kärve och lades korsvis på ett torrt underlag eller antingen så hässjas kärven mellan två stänger med en halva av kärven på varsin sida av stängerna där de skulle sitta och torka (mogna).

Efter mognaden så väntar rötningen, men före rötningen så repar man av knopparna i en linrepa (linkam) där man satt två personer. En på var sida om kammen och man växelvis slog linkvasten genom repan. "Rötningen" kan dels ske som landrötning när linplantorna läggs ut som en matta på en välklippt gräsåker i ca. 3 veckor, eller Vattenrötning som förr skedde i Lingröpper som de grävde upp i ett kärr el. liknande, eller som i vårt fall så placerade vi alla linplantorna i en tunna med ljummet vatten.

Rötningen utföres för att man frigör linfibern från höljet eller skalet och det visar sig om man tar upp en planta och låter den torka och bryter den så skall höljet släppa från fibern som då skall brista, då är rötningen klar.

När rötningen är utförd så skall höljet frigöras från lintrådarna och flera av dessa moment kallas **bråkning**, men innan bråkningen så bör linet vara extremt torrt och bästa sättet är att lägga in det i en torrbastu "tösstugu" och värma upp det och ta ut det för bearbetning när det är varmt och torrt och den metod de först använde var **klubbningen** som knäckte fibern mellan en sågtandad kubbe och mot en lika sågtandad klubba, innan bråkan och därefter skäktningen, men det förekom även att man kunde gå på Bråkan direkt en detalj som man klämde fiberkvasten mellan två ribbor och en motsvarande kam som klämde kvasten omlott samtidigt som man utförde upprepade moment och samtidigt drog linkvasten ur bråkan, ytterliggare ett moment som man använde sig av i Nås sedan gammalt var "Råto" en form av samma princip som bråkan men en vikning av fibern mellan ett järn som man nöp ihop mellan två järnbitar i änden på en dryg meterlång stav och samtidigt drog ur linkvasten så att skävorna avlägsnades, en ganska komplicerad procedur.

Nästa moment var sedan **skäktningen** när man rensade ur skävorna med en skäktniv där man hängde linkvasten över en skäktstol och slog genom linkvasten med skäktniven upprepade gånger tills linet var i det närmaste rent från skävor, så man fick linet att se ut som en vacker hårtjäst.

Vid större linberedningsverksamheter som ex. Växbo i Hälsingland förekom det skäkt maskin med vingar på ett hjul som snurrade av vatten-tillförseln via ett vattenhjul och upp till ett roterade hjul med vingar som vid en bänk snurrade nära ett anhall, där man fick linet skäktat i princip lika som man slog skäktniven på en lika vass skäktstols kam.

Efter skäktningen var det **Häcklan** som kom till användning, en spikförsedd bräda med ca 1 cm mellan spikarna till en 2 dm rund och vass cylindrisk disk där lintjästen skulle kmmas genom tills den var som en nykammad ungmö.

Sedan var det dags att ta fram spinnrocken och spinna det häcklade linet till lingarn.

Fortsättning nästa sida.

Detta var vad de föremål som vi övade på under kursen. Men innan vi provade på vävningen så företog vi en studieresa till Linspinneriet i Växbo utanför Bollnäs i Hälsingland och besökte även det gamla Lintahantverksmuséet, där vi fick massor av erfarenhet att ta med oss hem. Vi hämtade även upp Hemsöjdskonsulent Liv Trotsig i Falun som också följde med oss på resan.

Jag som var ägare av körkort för buss fick äran att hyra en buss till denna resa och skjutsa dessa lintahantverkare och även andra intresserade som fick medfölja för att fylla upp bussen.

En väldigt lärorik upplevelse som jag som enda icke kvinnliga deltagare fick medverka i och samtidigt få göra denna utflykt till just Växbo i Linlandskapet Hälsingland.

N-E Jons

När skönheten kom till byn.

Ännu ett skolminne har dykt upp.

När jag gick i sjätte klass berättade lärarinnan en dag att det skulle komma en ny elev, ända från Amerika, som vi sa då.

Vi var naturligtvis nyfikna. Hans pappa som härstammade från Näs, hade emigrerat i unga år, bildat familj och skulle nu återvända till färdenslandet. Det var den yngste sonen som skulle börja i vår klass.

Oj, va spännande, han hade ju litet annan modell på sina kläder, särskilt mössan tyckte vi var väldigt stilig (häftig eller tuff skulle man ha sagt idag).

När skoldagen var slut och vi vandrade hemåt gick vi för det mesta i sällskap, för min del blev det alla från Tyna, Heden och Malmsta.

Nu slumpades det så att nykomlingen bodde på Heden, så han kom i vårt gäng, vilken lycka!

En eftermiddag när vi var på hemväg, började min väninna gnabbas med pojkarna. Plötsligt säger nykomlingen åt henne "Monkey". Så småningom återställdes ordningen och alla gick hem till sitt. Jag grubblade över detta ord. Tänk om det betydde någonting gulligt, avundsjukan låg på lur, men på kvällen kom jag på att en grannflicka nyss hade kommit hem från Amerika. "Jag går och frågar henne tänkte jag". Sagt och gjort, hon fick höra hela händelseförloppet och fick sig ett gott skratt. Hon talade om att "Monkey" betydde Apa.

Jag kunde somna lungt den kvällen.

Sjö Anna

...potatisen som alltid
ligger på toppen..

Bröderna Olérs AB.

Nederborg Näs

Telefon 0281-30261

Nås-Oslo – tur och retur

Ungdomslogen 776 Vårens Norge-resa

RAD 1 frv. Ingmar Berglund, Dopp Ragnar, Alrikes Britt, Dopp Kari, Stig Johansson, Inge Holpers, Ulla Gustavsson, Byns Bengt, Rune Skantz, Tåppjons Erik, Olers Sven, Sven Netzell, Olle Lindahl, Gunnar Grönberg, Bo Rålg, Myr Erik, John Lindholm, Knipjans Turc, Sven Lindholm, Tåppases Åke, Bengt Weingård, Ivar Bergkvist, Sven Johansson, Börje Gårds, RAD 2 Margit Smedh, Bibbi, Tapp Ingegård, Pellas Marianne, Tåppjons Greta, Ingrid, Slaktarns Gun, Anna-Britta Gårds, Ann-Britt Juhlin, Astrid Tillman, Anna-Britta R

Överst t. v. de 35 förväntansfulla resenärerna samlade på Nås station före avfärden. T. h. därom öppnar Arthur Sörli skolgrunden i Skotterud och hälsar oss välkomna till Eidskog och Norge. Nedan t. v. fyra av våra Oslo-värdar: Georg Grönlund, Reidar Johannesen, Elna Andersen och Hjördis Ommen. T. h. därom: Liten men naggande god var 11-åriga Björn Ommen, som tog Gun Olsson vid handen och lotsade oss fram genom trafikviolet.

På våren 1943 inleddes i Nås ett samarbete mellan ungdomslogen Våren och en norsk förläggning, som då var förlagd i Hedens by. Detta samarbete resulterade i att vi den 17 maj det året — på Norges nationaldag — anordnade en offentlig Norgeafton i ordenshuset till förmån för Norges barn. Denna Norge-afton blev mycket lyckad och efteråt började vi resonera om att vi efter kriget skulle försöka ordna en resa till Norge för att där åter få sammanträffa med våra norska kamrater och kanske också få stifta nya bekantskaper. Dessutom ville vi ju också se Norge "som det stiger frem" med sin storslagna skönhet. Så började vi spara pengar för detta ändamål och genom aftonunderhållningar, lotterier, paketauktion etc. lyckades vi samla in den ena kronan efter den andra till vår gemensamma reskassa. I början av februari i år hade arbetet kommit så långt att vi kunde vända oss till SJ:s Resebyrå i Stockholm och be dem om hjälp med planerandet av vår resa. De har sedan dess och tills resans avslutande hjälpt oss med många goda råd och upplysningar.

Våra norska kamrater från 1943 bor i Eidskogs kommun och med dem fick vi snart kontakt och kontaktmannen var Arthur Sörli i Skotterud. Genom förmedling av

IOGT:s Centralexpedition i Stockholm fick vi också kontakt med IOGT i Kristinehamn och Oslo Distriktslosje a IOGT. Så kunde vi då börja ordna för oss med pass o. c för denna resa.

Torsdagen den 1 augusti hoppade vi ur våra sänga och tittade förväntansfullt ut genom fönstret. Regn! — i och för sig bra och nödvändigt, men nog var vi en smula missnöjda och undrade om vi skulle få så tråkigt resväder. Regnet fortsatte hela förmiddagen men i 2-tiden kom den sista skuren och några minuter senare när vi samlades på Nås station var också solen med och tittade på oss. Hon följde oss sedan under hela resan och visade oss sitt varma strålände ansikte. Därför fick vi också tillfälle att se "sola i Kallsta" både på bortresan och hemresan. Klockan 14,29 ångade tåget ut från Nås station och ombord var 35 medlemmar av ungdomslogen Våren — 15 flickor och 20 pojkar — varav 27 under 14 år — Nu hade vår Norge-resa börjat, 20 minuter över! på kvällen var vi i Kristinehamn och där stod Vendel Åberg, ledare för ungdomslogen 93 Ungdomens Framtid och tog emot oss och förde oss till ordenshuset där vi blev bjudna på mjölk och fick göra oss i ordning för den första natten.

*Enbart bilden på ungdomarna från Nås var publicerat i Sommarnumret 1999 av Nåsvargen!
Men när Bo Rålg hade protokollsboken från Ungdomslogen 776 och hela urklippet låg i den när han överlämnade denna bok till förvaring åt Hembygdsföreningen. Vi tyckte att det passar att beskåda allt som var skrivet för hela resan. Läs och begrunda.
Tack Bo!*

Må detta kunn vår Flofôlk ?

Denna bild undrar Sjö Anna var den kan vara fotograferad och om någon känns igen på bilden. Det kan vara i någon annan socken ? Hör av er till Red. Eller Till Sjö Anna, den som känner till plats och folk. Lycka Till !

Susanne Halvarsson

Medborgarhuset

780 53 Nås

Tfn:070-3067024

Butik:0281-30575

E-mail:hagaboa@yahoo.se

www.precent.se

Önskar
God-
Jul !
och
Gott-
Nytt-
År !

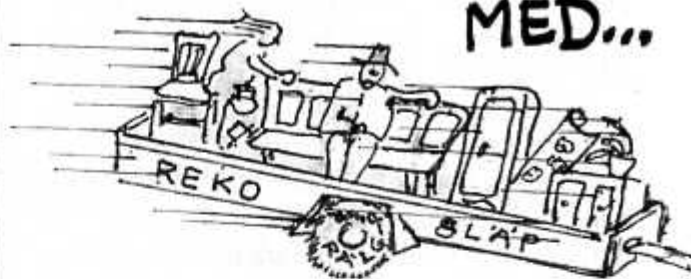

Skansbacken Nås

Åsa telefon

0281 30084

...DET MESTA FÖLJER MED...

...på en REKO släpvagn !!!

Även reservdelar till alla fabrikat

BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB
TEL. 0281-595 700

